

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název práce: Psychologické aspekty dopadu pandemie covid-19 na zaměstnance retailové sítě

Autor práce: Bc. Adam Šíma

Oponent: Mgr. Pavla Tefelnerová

CÍLEM PŘEDLOŽENÉ PRÁCE je zmapovat psychologické dopady pandemie COVID-19 na zaměstnance retailové sítě, kteří nemohli v době pandemie vykonávat svoji profesi.

PŘÍNOSNOST tématu práce spočívá zejména ve schopnosti autora rychle zareagovat na aktuální celosvětový vývoj dění v době pandemie COVID-19. Vzhledem k zavedení první vlny opatření vázaných na nouzový stav v ČR v roce 2020 (12. 3. 2020 – 17. 5. 2020), a načasování prvního období sběru dat v rámci diplomové práce (4. 5. 2020 – 17. 5. 2020), je práce unikátní sondou do vnímání psychologických souvislostí pandemie COVID-19 u zaměstnanců retailové sítě hned od raných fází pandemie. Podobně pozoruhodné je analytické zaměření celé práce, kdy empirická část zřetelně tvoří hlavní jádro práce.

PO FORMÁLNÍ STRÁNCE práce obsahuje 71 stran, z toho 34 stran v rámci literárně přehledové části a 37 stran v rámci empirické části. Autor čerpal převážně z aktuálních zahraničních zdrojů, což se vzhledem k zaměření práce jeví jako velmi užitečné.

V LITERÁRNĚ-PŘEHLEDOVÉ ČÁSTI se autor soustřeďuje na vymezení konstruktů well-beingu ve světě práce, zejména pak ve vztahu k dopadům pandemie COVID-19 na zaměstnance na mnoha úrovních. V návazné druhé kapitole se autor práce zabývá souvislostmi mezi pandemií COVID-19 a mentálním zdravím. Teoretickou část práce uzavírá kapitola zaměřená na roli zaměstnavatele ve vztahu k zaměstnancům v době pandemie.

Literárně přehledová část práce čerpá z aktuálních zdrojů a je na odpovídající jazykové i stylistické úrovni. Přestože kapitola obsahuje řadu relevantních poznatků, její členění může být pro čtenáře matoucí. Vzhledem k chybějícímu konsenzu ve využívání pojmů „well-being“ a „mentální zdraví“ by bylo užitečné vymezit, jak autor práce s těmito koncepty pracuje v rámci předložené práce. Bez tohoto vymezení (kdy je vymezen pouze well-being, ale nikoliv mentální zdraví) je nejasné, proč je kapitola 2. *Mentální zdraví člověka v době pandemie* až následnou

kapitolou po kapitole zabývající se tématem well-beingu. Ten přitom může být vymezován ve vztahu k obecnějšímu konceptu mentálního zdraví, které by se proto nabízelo vymezit dříve vzhledem k jeho širšímu a obecnějšímu rámci. Podobně by bylo užitečné, kdyby výše uvedené kapitoly zahrnovaly, kromě statistik ze zahraničí, i data relevantní v rámci mentálního zdraví obyvatel ČR, které začínají být dostupné (například viz <https://1url.cz/qKi2E>), a to kvůli zaměření empirické části práce na českou populaci.

EMPIRICKÁ ČÁST PRÁCE představuje komplexní longitudinální projekt zaměřený na zkoumání souvislostí mezi několika kategoriemi proměnných (sebehodnocení prožívání aktuální situace, komunikace s nadřízeným, sebezpouzení prožívání emocí) u těch zaměstnanců, kteří během pandemie nemohli vykonávat svoji pracovní činnost a byli tzv. „na překážkách zaměstnavatele“. Cílem empirické části práce je zachytit a exploračně popsat aktuální psychologické souvislosti dopadů pandemie COVID-19 na tyto zaměstnance, a to jak v rámci jednotlivých vln pandemie (jaro a podzim roku 2020), tak při srovnání těchto období. Využité metody byly vhodně zvoleny a dostatečně zdůvodněny.

V rámci empirické části práce stojí před jejím autorem značná výzva, a to jak **roztřídit množství informací o zkoumaných oblastech i výsledných datech do systematické a přehledné formy**. To navíc ztěžuje fakt, že v rámci diplomové práce jsou analyzovány pouze některé části představeného komplexního projektu.

Systematicky a přehledně jsou výše zmíněné informace předávány zejména při jejich zobrazení v rámci tabulek a grafů v textové části práce (jak v rámci úvodních kapitol představující výzkumný projekt, tak ve výsledkové části studie), což velmi ulehčuje orientaci v hutném textu. Stejně tak jsou velmi užitečná schémata a tabulky shrnující plán sběru dat, strukturu použitých dotazníků atp.

Naopak vyšší míra přehlednosti by byla užitečná zejména v rámci úvodních podkapitol empirické části práce (viz 4. *Výzkumná část*). Tato část obsahuje řadu opakujících se informací, které jsou však nepřehledně třízeny, a ne vždy jsou ve shodě. Konkrétně například není v rámci podkapitoly: 4.2. *Cíle výzkumu* vůbec zmíněná oblast komunikace s nadřízeným. Přitom se jedná o jednu z klíčových sledovaných oblastí, na níž se soustřeďuje jedna z výzkumných otázek. Podobně by bylo důležité uvést v této části informace o využitých škálách v rámci dotazníků a jejich konkrétní slovní zakotvení, což neobsahují ani přílohy práce.

V rámci kapitoly 5. *Výsledky* je chvályhodná míra detailu při popisu jednotlivých výsledků analýz, zvláště při zohlednění celkového množství analyzovaných dat. Velmi užitečné by přitom bylo, kdyby autor práce nejen data popisoval, ale více interpretoval ve vztahu ke zvoleným výzkumným otázkám i dříve představeným zahraničním studiím. Některé představené výstupy jsou pak pouhou interpretací statistického testu, nikoliv rozvahou nad významem získaných výstupů z analýz. Tento bod posudku je přitom nejvýznamnějším doporučením od oponenta diplomové práce směrem k jejímu autorovi.

Konkrétně je možné zmínit potřebu podrobnějšího interpretačního textu v těchto oblastech:

1. Informace o nereprezentativnosti výzkumného vzorku na straně 42 by bylo vhodné doplnit informací vzhledem k čemu je vzorek nereprezentativní a v jakých charakteristikách (*vzhledem k zastoupení zaměstnanců ve firmě/všech zaměstnanců v oblasti reail/obecné populaci atp.*). Tato informace je klíčová pro možnost zobecňování výzkumných zjištění.
2. V rámci diskuze by bylo vhodné více rozepsat, co jednotlivá výzkumná zjištění znamenají, a zasadit je do kontextu zjištění představených teoretické části práce (např. strana 65: interpretační text ohledně emoce strachu a jejího výskytu provázat s kapitolou 2.1. Pandemie a emoce člověka; taktéž strana 65: provázat zjištění v oblasti resilience s možnými důsledky jejího nižšího skórování, znovu viz teorie; strana 67: co může znamenat vyšší frekvence prožívání emocí smutku a studu apod.). Takováto rozvaha autora by práci významně zpřehlednila a práci pozvedla.

CELKOVĚ shrnuji, že:

1. Autor předložil práci, ve které byl schopen v poměrně krátkém čase zareagovat na vývoj celospolečenské situace a tu zachytit přípravou komplexního výzkumného projektu.
2. Práce je založena na mnoha relevantních a aktuálních zdrojích.
3. Práce má solidní datový základ mapující rozsáhlou oblast prostřednictvím vhodně zvolených metod.

Předloženou práci **DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ.**

Doporučuji hodnocení v rozmezí **VELMI DOBRĚ** až **VÝBORNĚ**, v závislosti na průběhu obhajoby.

Otázky doporučené pro obhajobu:

Jak autor práce vnímá pojmy „well-being“ a „mentální zdraví“ a jak by je odlišil pro potřeby této práce? Jaká je v návaznosti na tuto otázku logika členění teoretické části práce?

Jaké je podle autora práce nejzásadnější zjištění jeho výzkumné části práce? Jak by autor práce zasadil toto zjištění do kontextu zahraničních studií, případně jak by tato zjištění dál ověřoval v navazujících studiích?

Umožnil autor práce účastníkům studie seznámení se s celkovými výsledky práce? Jak jinak byli účastníci studie motivováni k vyplňování rozsáhlých dotazníků?